

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile netransmise nu se
primesc. — Manuscrisurile nu
se restituie.
INERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătorile Brașov de anulări:
în Viena: M. Dukas, Heinrich
Schäfer, Rudolf Mosse, A. Oppelitz,
Nachfolger; Anton Oppelitz, J.
Dumnicer, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernas; în
București: Agence Havas, Suc-
ursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karolyi & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmonid pe o coloană 6 ar. și
80 ar. timpului pentru o publi-
citate. Publicării mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 8-a o
serie 10 ar. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în ziua care dă.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se pronunță la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 ar.
Cu dăruirea în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Cu esemplar 6 ar. v. u.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 150.

Brașov, Luni-Marti, 9 (21) Iulie.

1896.

„Unificare, contopire și nivelare”.

Pe drumul, pe care au pornit la 1867/8, politiciii unguiri au ajuns în timp de douăzeci și opt de ani așa de departe, încât azi se fălesc cu nisuițele lor de unificare, contopire și nivelare.

Dela reformele bisericesci-poli- tice încôce șovinismul a apucat la larg și acum luptă cu vizirul deschis pentru idealul de distrugere și desnaționalizare, ce se cuprinde în devisa: să unificăm, să contopim și să nivelăm tot ce ne stă în cale.

Unul din diarele, cari se ins- piră direct dela guvernul unguresc, făcând o contemplare asupra ideale- lor politice ale Maghiarilor, dice, că idealul național cu privire la drep- tul public al Ungariei s'a realizat, deși întru cât-va în mod mai redus, prin înțelepciunea lui Deak și mo- derațiunea națiunii, Ungaria deven- ind, sub sceptrul Habsburgilor și în cadrul monarhiei, de sine stătă- toare și câștigându-și dreptul de a dispune ea însă-și de sôrtea ei. Ase- menea, dice, s'au realizat și ideale- rile liberale ale națiunii maghiare așa că Ungaria „pöte fi mândră” pe libertățile ei, pöte fi mândră cu deo- sebire pe libertatea ei religioasă.

Avem, cei drept, și idealuri nere realizate — continuă amintita fôia, — dăr și aceste sunt aproape de a se împlini. Pe lângă idealurile de drept public și de libertate întră în sfera realizării „idealul nostru cel mai înalt național, consolidarea nös- tră de stat și națională”.... „Acastă consolidare e strîns legată de con- solidarea nös- tră socială și de crea- rea acelei mari unități, care cu totă puterea sentimentului național ma- ghiar va sparge zidurile despărți- toare ale deosebirilor de rassă, de limbă și de societate”.

Precum se vede, șovinistii un- guri sunt foarte încreduți în steaua idealurilor lor și decă nu s'ar fi în- tîmplat să se ridice un curent con-

trar, nutrit de principiile și nisui- țele celor din partida populară, care curent să „între în sanctuarul aspi- rațiunilor lor” și „să distrugă acolo în mod vandalic imaginele strălu- citore ale idealelor lor naționale”, atunci pöte că ei deja și-ar fi vedut visul cu ochii.

Acest curent contrar însă si su- pără și neliniștesce cumplit, căci ei väd într'önsul reacțiunea confesio- nală și socială, ce tinde a nimici consolidarea națională, cu care ei vor să-și încoroneze întreaga clădire.

Distrugere pentru distrugere.

Decă șovinistii dela putere vor să facă consolidarea națională prin nimicirea tuturor deosebirilor de rassă, de limbă și sociale într'un stat, care de o miă de ani numai prin respectarea acestor deosebiri s'a putut susține, atunci ni-se pare, că reacțiunea, de care vorbesc amîn- titul diar, este nu numai firăscă, dăr chiar și legitimă. Căci nu s'a mai pomenit în istoriă, ca nisuițele des- potice de unificare, contopire și ni- velare să nu producă cea mai des- perată rezistență din partea tuturor factorilor, cari își väd amenințată existența prin asemenea nisuițe.

Mișcarea, ce s'a produs chiar în sinul poporului maghiar, amenin- țând societatea maghiară cu disolu- țione și despărțire în confesiuni și clase, este, prin urmare, nu numai o piedecă accidentală, ce se opune celui mai înalt ideal național ma- ghiar, ci este chiar urmarea nefu- laturabilă a nisuițelor politice, cari tind a crea prin forță și violențe, prin nimicirea organismelor vii, ce compun acest stat poliglot, o Maghi- riă, în care tôte să fiă unificate, con- topite și nivelate.

Idealul unei astfel de contopiri l'au mai avut și alte state nease- mănăt mai mari și mai puternice decăt țera, care și-a recăștigat in- dependentă la 1867 „în mod res- trîns și redus”, și totuși numai cu incetul, după grele lupte și jertfe

de sute de ani și în condițiuni cu totul deosebite de acele ale desvol- țării în regatul s-lui Stefan au ajuns a realiza consolidarea lor națională.

Ce vreau însă ocărmitorii Țerii unguresci cu nisuițele lor de contopire și nivelare, când pe lângă reacțiunea, ce se ridică în sinul po- poporului maghiar însu-și în contra lor, mai au de furcă cu deca mi- liöne de cetățeni de altă limbă, cari sunt conduși în rezistența lor nu numai de motive religioase și so- ciale, ci și de cel mai înalt ideal național al lor, care este indepen- dența și libertatea lor națională în stat?

CRONICA POLITICA.

— 8 (20) Iulie.

Din Viena se telegrafiază, că tractă- rile asupra pactului au avut un succes ne- așteptat, decă nu chiar surprindător. În 18 Iulie dimineața s'au intrunit represen- tanții celor două guverne și, înainte de-a fi intrat în tratări, au declarat imprumu- tat, că până la prând negreșit tratările au să fiă terminate. Așa s'a și întîmplat. S'au făcut concesii însemnate de-o parte și de alta și astfel a fost posibil, ca de- ocamdată tratările să fiă terminate. După cum apare din unele indigetări ale diarului „Neue fr. Presse”, din partea guvernului ungar s'au făcut mari concesii mai ales în următoarele puncte: Vama asupra petro- leului se va urca în mod considerabil, prin ceea-ce petroleul la noi se va scumpi; ce privește protegierea industriei ungare, gu- vernul unguresc a renunțat la pretenția, ca la acoperirea trebuințelor statului un- gar să se aibă în vedere numai articuli industrial unguresci; cererea Ungurilor, de-a se cassa vama asupra cerealelor trans- portate la Tirol, Austria nu-o va satisface, ci până la altă ocaziune va rămâne neschim- bată. Cestiunea dărilor de consum încă nu este lămurită. Guvernul austriac, se dice, ar fi dispus a face o reformă în privința aceștia, dăr fiind-că prin asta s'ar ridica venitele Ungariei cu vre-o trei milioane fi. la an, el pretinde în schimb urcarea cuo-

tei. — Observăm, că în ce privește cuota care formeză punctul principal al dificul- tăților reînnoirii pactului, cestiunea a ră- mas a se rezolva mai târziu. În privința aceștia „Magyarország” a făcut în zilele din urmă o descoperire de natură foarte sensa- țională. Numita fôia pretinde a soi adecă, că ministrul-președinte Banffy numai pe aceia îi primesce în lista oficială a depu- taților fitorului parlament, cari promit prin reversal, că după ce vor fi aduși în parlament vor vota pentru urcarea cuotei la 35%. De aci ar urma, că Banffy e hotăr- rit de-a face în privința cuotei concesiu- nea dorită de Austria. De-altmintelea se dice, că însu-și monarhul ar fi întrevinit pentru a urgita înnoirea pactului în tim- pul cel mai scurt și de aci se esplică și graba, cu care s'au făcut tratările în ziua de 18 Iulie.

Un diplomat frances, cu ocaziunea unui interviu, ce l'a avut cu un cores- pondent din Paris al organului catolic un- guresc, s'a exprimat astfel despre mileniu. „Ceea ce am vädut și am audid despre mileniu a făcut asupra mea impresiunea, că partida dela putere și Ungaria oficială folosesc mileniu ca armă în contra opozi- ției și că ascuțitul acelei arme este in- dreptat mai cu deosebire în contra magna- ților catolici. În Budapesta Jidanii jöcă mare rol și nu numai unul dintre diariștii ji- dani mi-a dis, că mileniu este opera Jida- nilor și că Maghiarii au devenit popor cul- tural numai sub influința civilizatöre a Jida- nilor. Purtarea Jidanilor în capitală este prea bătötore la ochi și provocötore, așa că petrecerea unui străin în Budapesta nu pöte fi plăcută din cauza lor”.

Sciri sosite din Austria spun, că anti- semitismul a început să ia acolo mari in- tinderi. Succesul, ce l'au avut anti-semiții în Viena incuragiază întinderea anti-semi- tismului și în provincii. Până aci, dintre naționalitățile Austriei singur în mișcările Rutenilor era pronunțat caracterul anti- semit, întru cât adecă candidații lor de deputați au pășit cu program anti-semit. Acum însă mișcarea antisemită a început să se

FOILETONUL „GAZ TRANS.”

Napoleon I.

La Paris a apărut de curënd o carte*), în care se arată pe larg viața privată a marelui împărat Napoleon I.

Cred, că e bine a arunca o privire și asupra vieții private, putem dice intime, a acestui mare și glorios împărat, care a fă- cut epocă în istorie prin însușirile sale de beliduce și bărbat de stat. Să cunoșcem acum și omul ca atare, în cercul intim al vieții sale, pentru a ne puté face o judecată asupra activității sale:

Dimineața între örele 6 și 7 ntra ica- merierul în odaia de dormit a impera- tului Napoleon, care nici-odată nu dur- mea mai mult ca șese öre, ba de multe- ori se îndestulia și cu trei; împăratul de obicei glumea cu el și-i poruncia, ca să deschidă ferestra „pentru ca să respire aerul lui Dumnezeu”; el nu putea suferi aerul

inăbușit, de aceea îi mai plăcea de regulă să petrecă la castelurile sale, pentru că aerul din Tuilerii nu-i părea destul de pröspăt. După aceea se scula repede din pat, își lua costumul de dimineața și după aceea primea dela secretarul său privat scrisorile, pe cari le cetea repede, pe cele mai de însemnătate le punea la o parte, pe celelalte le arunca jos. După aceea res- foia prin diare; apoi se informa, cine-l aș- tîptă afară și numia pe aceia, cu cari voia să vorbescă. Mareșalul curții, medicii, fă- cere la ziua sa hotărîtă, intra fără o obiă- mare specială. Primul medic se bucura de cea mai mare încredere a împăratului. Ade- se-ori făcea glume cu el. Pe când conversa cu diferite persoane, bea câte-o cîșcă de ceai, în care punea el însu-și zaharul. Decă ceaiul avea cât de puțin gust amar, îl da înapoi, de témă, că ar puté fi otră- vit. După aceea făcea o baie foarte caldă și lucra apoi foarte mult cu secretarul său, căruia îi dicta tôte. Nu era o lucrare ușöră pentru secretar, ca să urmărescă repede pe împăratul, care dicta foarte repede. Era

ceva uimitor, că împăratul răspundea la tôte scrisorile nu numai din țera sa, dăr și din străinătate, pe dinafara, fără ca să se folosescă de vre-un document.

Intr'aceea se pregătea totul pentru toaletă. El se informa esact asupra prețu- lui fiă-cărui vestmēt. Când află odată, că pentru o păreche de ciorapi de mătase se cere prețul de 18 franci, a esclamat mă- nios: „Pentru ce sunt mai scumpi pentru mine, decăt pentru alții? Acastă nu o înțeleg. Trebuie ca să fiu furat?”

De multe-ori din motive de economie inspecta el însu-și cheltuelile curții. Intr'o di află, că pentru cafea cheltuesce o sumă prea mare. El calculă, că pentru întrebuin- țarea zilnică a 155 cesci de cafea, ceasca cu 20 centime, — trebuesce pe an suma de 56,575 franci. Indată dispuse, ca să nu se mai dea cafea, ci să se dea personalului o despăgubire în bani; toți au fost mulțu- miți cu aceste schimbări, afară de cameris- tele împăratösei Josefina. Impăratul făcea prin acastă o economie anuală de 35,000 franci. Altă-dată află, că rufele se spală prea

scump, de aceea stabili un preț fix asupra spalatului lor. În fiă-care lună își făcea bilanțul asupra stărei casetei sale particu- lare, calculând cu esactitate cheltuelile și veniturile.

La nouă öre împăratul părăsea apar- tamentele sale și intra în salon, în care camerierul de serviciu introducea pe prin- ții casei imperiale, pe cardinali, și pe cei mai înalți demnitari civili și militari, și adecă după rangul lor. Pentru fiă-care avea Napoleon câte-un cuvēt; el ținea revistă esactă asupra celor prezenți și se supăra, când lipsea cine-va fără motiv bine cuvēntat. O salutare mută indica celor pre- zenți, să se despărteze; împăratul da după aceea audiențe private. Camerierul chema persoanele după listă; Napoleon încă avea o listă, pentru ca să nu se facă abus cu favorul său. De obicei audiențele țineau până la 9¹/₂, öra fixată pentru dejun. De multe-ori se tēmpla însă, că țineau până la 11 öre spre marele năcas al prefectului palatului, care nu putea face nimic, decă bucatele se rēceau.

*) „Napoleon chez lui. La journée de l'empereur aux Tuileries”.

marcheze și între Cechi, așa că în anumite cercuri electorale ale Boemiei nici nu vor să audă de un candidat de deputat, care n'are în programul său lupta în contra semiților. Până acum s'au pronunțat pentru antisemitism trei cercuri electorale cehe, care la viitoarele alegeri vor vota pentru candidat anti-semit.

*

Erăși a început să devină îngrijitoare și periculoasă situațiunea în Creta. Ce e drept, la stăruința puterilor europene, Pârta a făcut concesii mari Cretenilor, dăr ce folos, căci fiind vorba de ducerea în deplinire a reformelor, Turcia a trebuit să dea trista dovadă, că ea nu are nici măcar atâta putere, ca să ducă în deplinire reformele promise. Că Sultanului i-ar lipsi bunăvoința față cu locuitorii crețeni nu se poate presupune, mai ales fiind-că Sultanul de repetite-ori a dat semne, că el găsește foarte frică antipatia, cu care Cretenii se poartă față de Turcia. Fapt este, că pacea a fost frântă mai întâiu din partea ostașilor turci. De altă parte însă indignarea de-acum a Cretenilor a provocat o împrejurare, că Sultanul n'a implinit rugarea lor, de-a subordina noului guvernator creștin pe Abdullah-pașa, guvernatorul turo; ba ce-i mai mult, Sultanul a dat guvernatorului turo cea mai înaltă demnitate militară, investindu-l cu putere discreționară asupra Cretei. Las' că nici până acum Abdullah-pașa nu era plăcut înaintea Cretenilor, deorece era sever și neînduplecat, dăr acum amărăciunea s'a potențat, neîncrederea Cretenilor față de guvernul turcesc a ajuns la gradul cel mai înalt și astăzi ei se prepară pentru o nouă revoluție.

Un diplomat francez despre Banffy și Wekerle.

Un diplomat francez, care ca cunoscut orientalist stă în serviciul ministerului de externe al Franței pentru a-i raporta asupra stărilor din Peninsula-balcanică, reîntorcându-se din Belgrad și Sofia, s'a oprit și la Budapesta, unde a petrecut două luni tocmai pe timpul intrării delegațiilor. În acest timp diplomatul francez a făcut cunoștință și cu ministrii Banffy și Wekerle. Impresiile, ce și-le-a câștigat, le-a arătat într'un interviu, ce l'a avut cu un corespondent din Paris al ziarului „Alkotmány”. Etă cum s'a exprimat el:

Eram foarte curios — dice diplomatul francez — să cunosc pe ministrul-președinte Banffy și pe ministrul Wekerle, deorece despre Banffy este peste tot lăpăta idea, că e un om mărginit, pe când pe Wekerle foile franceze l'au proclamat (după Chélar) ca pe-un adevărat geniu...

Se înșelă foarte tare cei ce cred, că Banffy are puțină minte; nu mintea îi liosește lui Banffy, ci în urma crescerei sale defectuoase îi lipsese cultura. El este „gentilhomme campagnard”; n'are cunoștință de limbă, chiar și nemțesce vorbește cu accent maghiar și în cercurile mai înalte atât prin modul vorbirii, cât și prin înfățișarea lui nu poate produce, decât ilaritate. În timpul de aži se pretinde de la ministrul unei puteri, ca în atingerile lui cu diplomații să vorbească perfect francez și din întreaga lui ființă și din modul prezentării lui să se vadă o cultură înaltă și fină. Numai unor spirite mari și puternice, ca Gladstone sau Bismark, li-se permite să fiă altfel ca alții și să se abată de la regulă. Eu cred, că din Banffy numai așa a putut să se alégă nu ministru-președinte, fiind-că Consortiul-Rothschild și cercurile anti-maghiare din Viena — fiind duse în rătăcire prin prezența lui esteriōră — au crezut, că el este un om mărginit la minte, cu care își vor pute face ușor trebile cu ocaziunea încheierii pactului. După părerea mea însă, acesta este o rătăcire, deorece Banffy face parte dintre omenii violenți și prefăcuți, pe lângă aceea mai e și încăpăținat, astfel că nu cred să se potă încheia cu el pactul.

Și față cu Wekerle omenii sunt în mare rătăcire. El nu are o cultură superiōră, dăr are o anumită rutină birocratică și acesta îi este de-ajuns pentru a acoperi cu ea ceea ce îi lipsese din cultura omenilor mari. Cu 50 de ani Wekerle ajunsese prea de timpuriu ministru-președinte, deorece avea clasă de omenii, burgheșimea, la al căreia sprijin contăză el ca democrat se afla încă în primul stadiu al dezvoltării. În orașe burgheșimea o formeză în mare parte Germanii și Jidanii maghiarizați la aparență și vor trece încă cel puțin 50 de ani până ce din gentry și din aristocrație maghiară se vor alege elementele, care să formeze în viitor o burgheșime ungurească.

Wekerle uresce pe domul, uresce orice magnat și nu vră să recunoască nici o autoritate asupra burgheșimei. El profeseză în ascens principiile lui Kossuth și numai din oportunism este un aderent al pactului din 1867; acesta a dovedit-o mai bine atunci, când prin demonstrațiunile Kossuthiste a voit să aducă în strimțore corōna.

SCRIRILE ȚILEI.

— 8 (20) Iulie.

Cercul regal român al d-lui Sidoli, fiind invitat de primăria din Budapesta să dea reprezentățiunii acolo, după cum ni-se scrie din București, a refuzat această onore, răspundând, că cercul său este „regal român” și nu poate da reprezentățiunii, când Românii sunt subjugați.

Propunerea obligatōre a religiei în școlile din Stiria. Ministrul austriac de culte și instrucțiune publică a dat o ordinațiune, prin care restabilește propunerea obligatōre a religiunii în clasele superiōre ale școlilor medii din Stiria. Acestui fapt i-se dă mare importanță, căci el indică o direcțiune contrară de cea urmată până acum de guvernele „liberale” ale ambelor părți ale monarhiei.

— o —

Un supus român împușcat de un gendarm unguresc. În cursul săptămănei aceștea se va intruni la Borsec, în Transilvania, comisiunea mixtă, compusă, din partea Romăniei, din d-nii prefect și procuror de Suceava, pentru a statua asupra modului, cum s'a petrecut faptul comis de un gendarm de frontieră austriac (finanț), care a tras cu arma în un locuitor din țera romănescă, care deși nefiind pe teritoriul străin, nu a voit a se supune ordinilor sale de a-i ajuta să transporte câte-va piese mari de lemn din Romănia în Austro-Ungaria.

— o —

Limba germană și școlile jidovesce. Nu-și pot da seama Ungurii, cum este cu puțință, că Jidanii pe lângă toate că sunt așa de mari „patrioți”, țin totuși atât de mult la limba germană, încât ei semănă a fi mai mult niște Jidani-nemți, decât Jidani-maghiari. Mai cu seama li-e necas, că chiar în școlile jidovesce limba germană se propune cu mare diligență. Esecțiune au făcut în anul scolar expirat școlile populare jidovesce din Budapesta, unde guvernul a oprit de-a se mai propune limba germană. Asemenea s'a sistat propunerea limbei germane și în școlile jidovesce din Dobrița. Acum vedem o notiță în „Egyetértés”, în care se cere, ca guvernul să oprescă propunerea limbei germane în toate școlile jidovesce din Ungaria.

— o —

Sfeclele de zahar, care până aci promiteau o recoltă foarte bogată, în urma căldurilor și a timpului secetos, au început în unele comitate ale Ungariei a da înderēt. Mai ales în comitatul Pojunului și al Strigoniului sfeclele sunt devastate de niște insecte, care au nimioit până acum jumătate din recoltă. Cultivatorii de sfecle din acele părți sunt foarte necăjiți din cauza acēsta.

— o —

Kázár e prins. Dintre soții lui Pappkosta, spărgătorul de casse, care au fugit din închisōrea tribunalului din Budapesta în luna trecută, unul a fost prins țilele aceștea. Lucrul s'a întemplat astfel: Affendakis, dupreună cu soțul său Kázár, după ce au isbutit să fugă din închisōre, s'au ascuns într'o pădure din comuna Lonca. Ajutorul de notar din acea comuna, Moriș Kun, se duse într'o țile la pădure după bureți. Acolo dete peste cei doi omenii, care erau culcați și paliți la față. Kun i-a

intrebat, cine sunt, dăr fiind-că nu s'au putut legitima și păreau suspecti, Kun apucă pe unul de braț, ăr celalalt o luă atunci la fugă. Cel prins spuse, că el e Ambrosiu Kázár și a fugit din închisōrea din Budapesta în 30 Iunie. De câte-va țile, spuse el, că vagabundeză pe deluri și prin păduri morți de fōme. Măncarea și-au gătat-o, ăr să cerșescă n'au îndrăsnit, deorece se temeau, că-i vor cunoșce. De mai multe țile ei nu măncașere nimic. Kázár spuse că prietinel, care fugise, e Affendakis Perikles. Fōmea întru stăta l'a consumat pe Kázár, încât nici nu-i mai trecu prin minte, să se opună lui Kun. Kázár a fost predat gendarmeriei, care l'a dus în închisōrea din Siget.

— o —

O frumoșă petrecere de vēră ni-se spune, că au arangiat ieri tinerii plugari romăni din Stupini. Favorizați de-un timp frumos și incurajați de-un număr mărișor de oșpeți de prin Brașov și jur, tinerii noștri dela Stupini dovediră, că prăcum la muncă, așa și la petrecere sunt omenii la locul lor. Mica dumbravă din Stupini, sub care se umbreau tinerii, părea, că tresaltă la ecoul cântecilor și jocurilor naționale romănesce. Petrecerea a durat până s'era târziu, decurgând în cea mai frumoșă ordine.

— o —

O producțiune musicală-literară împreunată cu joc se va arangia Duminică la 14 (26) Iulie 1896 în sala „Hotelului dela sōre” din Toplița romănă. Venitul curat este destinat în favorul școlii romăne gr. or. de acolo. Inceputul precis la 7 ore s'era. Prețul intrării: de persoană 1 fl., de persoană în familia 80 cr.

— o —

Concert. Musica orășenescă va concerta mâne după amiazi, în 21 Iulie u. c. la 5 pe promenada de jos, ăr s'era la 8 ore va da un concert în gradina reuniunii meseriașilor (Gewerbeverein). Prețul de intrare 30 cr.

Din Romănia.

București, 7 Iulie v. 1896.

Sesonul mort și-a inaugurat aparițiunea. Căldurile caniculare, care s'au revărsat asupra capitalei romăne, au provocat venirea acestui seson, punând capăt agitațiunilor. Ca prin farmec, stradele Capitalei își schimbă aspectul, pe calea Victoriei, la șosea nu te mai umilesc lucușoșele echipagiuri, ai căror proprietari au părăsit capitala.

Schimbarea acēsta a Capitalei se poate observa numai spre s'era, când potolirea căldurei îngăduie lumei să iasă din casă. Peste țile, când sōrele își îndreptă pștrunțetōrele sale rațe asupra pavagiului capitalei, stradele sunt aproape pustii. Din când

în privința mănărilor domnia cea mai mare cumpătare; în cursul anilor numărul felurilor de mănăcare se micșoră foarte mult.

Impăratul mănca foarte repede, nu ținea la formele esteriōre, de multe-ori lua din bucate cu mâna și-și mănjea chiar și hainele. Mănăcările de predilecțiune îi erau pui cu sos, fripturi și prăjituri cu deosebire mănăcări naționale italiene: macarōne cu brânză de Parmezan. Deși îi plăcea fasolea verde, nu o mănca de tēmă, că va găsi în ea un fir, care s'î facă impresiunea unui pēr: numai la idea, că va găsi un fir de pēr, se outremura. În 1811 îi veni idea să mănănce cu soldații în Cherbourg; el mănca din pânea și din supă lor; abia luă o lingură din supă, când află în ea un fir de pēr. El îl scoșe afară și mănca mai departe, căci nu voia a-și arăta slăbiciunea față de soldații săi.

Și în beuturi era Napoleon foarte cumpătat; el bea numai vin cu apă. În nici unu din palatele sale nu se aflau pivniți de vin.

De obicei de dejuna singur; o excepțiune făcu în timpul scurt, care a decurs dela a doua sa căsătōria, până când Maria

Luisa a născut. După născerea regelui Romei se întōrse la obiceiul său de mai înainte, acum însă guvernanta fiului său avea datoria, ca să-l aducă țilnic pe acesta la împăratul în timpul dejunului. El lua în brațe, îi da să guste din toate bucatele și ridea când guvernanta se spăria de grijă.

Impăratului îi plăcea, ca în cursul dejunului să glumescă cu nepoții săi. O dată ținea în brațe pe fiul regelui Ludovic de Olanda, când i-se aduse cafeaua. Micul prinț își întinse mănțele spre ceașcă. Napoleon îi dete o înghițitură și când vădu, că micul prinț își schimosi față, dișe rîdând: „Ah, educația ta nu e încă terminată, căci tu nu știi încă să fii fățarnic!”

După dejun împăratul se punea din nou pe muncă, pentru care țioea el, că a fost anume creat. Adese-ori se întempla, că trecea ora dejunului, și el încă tot lucra. De multe-ori uita, că n'a mănecat și nimelea nu îndrășnea să-i aducă aminte; numai după căsătōria sa cu Maria Luisa se obiceiul întru cățva cu punctualitatea, pentru-că împăratăsa îl avertisa la ordine.

Prânțul era de asemenea foarte simplu, ceea ce merită a fi reievat, deorece în acele timpuri la masa unui cetă-

țean de regulă se aflau șesa-spre-șce feluri de mănăcări la masă. Prânțul ținea puțin timp.

Impăratul lucra adese-ori și în decursul prânțului. Când îi sosiau depeși importante le cetea și în timpul prânțului. După prânț împăratul se retrăgea în apartamentul soției sale, unde lua cafeaua, pe care i-o prepara însa-și împăratăsa.

În salōnele împăratăsei se afla în fiecare s'era o societate strălucită; împăratul se purta foarte rezervat, pentru ca să nu trecă limitele permisului. În anii de mai înainte — mai înainte de-a fi împărat, — joca când și când cărți și întreținea conversațiuni cu damele frumoșe, dăr din țiuă, când luă insignile imperiale, începū la curtea sa domnia plictiselei — pentru ceilalți.

În anul 1806, ministrul de marină arangia un bal, la cere promise și Napoleon, că va lua parte. S'era la 8, împăratul chiamă la sine pe ministrul de finanțe, cu care avea de rezolvat afaceri importante. „Va fi timp destul, decă voi merge la bal la orele 10”, dișe împăratul și se apucă de lucru. La miezul nopții bătu cineva în ușă. Un pagiu anunța solia îm-

păratăsei, că balul e foarte frumos și că împăratul e așteptat cu nerăbdare. Impăratul trimise vorbă împăratăsei, că lucră cu ministrul de finanțe și că va veni îndetă. Lucrul mergea înainte. O oră mai târziu aceeași avertisare, totuși același răspuns. Lucrul mergea înainte. În fine bătură orele trei. „Ah, Dumneșeule, dișe Napoleon cătră credinciosul său colaborator, e târziu pentru ca să mai mergem la bal. Să ne culcăm mai bine”. „Da”, adause el, „mulți omenii cred, că noi ne petrecem vremea în distracțiuni și, după cum dișe Orientalii, cu consumarea de dulcetură.”

Bucuria, ce-o simția când lucra era mai mare, ca ori-ce plăcere său desfătare. Cine ar pută tăgădui, că partea cea mai mare a succeselor sale se datoresce acestei forțe colosale de muncă, a sirguintei sale nepregetatōre?

Istorioni, care se ocupă cu faptele acestui mare împărat, cetind acest op; și-ar pută forma o altă idee despre multe din acțiunile sale.

Ucu.

în când veți câte-un estățen trecând de-a lungul stradelor, copleșit de arșița soarelui.

Gările din București sunt dinuic esalitate de pasageri, cari părăsesc capitala, ducându-se, care la băi, care la țară sau la munte.

Peste și puțină lume pe strade, numai câtră sără începe capitala să se impopuleze. Grădinile și restaurantele furnică de omeni. Se consumă cu diumul halbele cu și fără *guler*, cafelele à la glace și înghețatele, de cari, slavă Domnului, avem berechet. Nu e mirare deol să veți și pe cei mei sârac muncitor permițându-și luxul unei porții de înghețată, care costă 5 parale! Bragagii, bulgari și greci, circula pe strade cu înghețate și cu bragă.

— Căldura a pus capăt și agitațiilor politice. Matadorii au plecat și ei din capitală pentru ca în cursul verei să-și recâștige forțe nouă pentru lupta dela toamnă. Cestiunea Metropolitului Ghenadie s'a mai calmat, așa încât numai presa se mai ocupă de ea. Diarele dela noi aduc sciri de senzații, că adevă ar circula misionari catolici pentru de-a propaga papismul. O altă cestiune, care preocupă presa, este descoperirea unor neregularități în manipularea banilor pe la diferitele primării din țară. Până acum însă justiția nu s'a pronunțat.

— Prin cercurile politice se comentază foarte mult visita, ce împăratul Francisc Iosif o va face regelui Carol, pe la mijlocul lui Septemvre. Împăratul Francisc Iosif va veni pe la Verciorova la București. Aici i-se va face o frumoasă primire. Colonia austriacă și germană au hotărât, să întâmpine și ele în mod festiv pe augustul ôspe.

În onôrea împăratului se va face o revistă militară la Cotroceni, la care vor lua parte două corpuri de armată. Din București augustii suverani vor pleca la Sinaia. Acestei visite i-se dă și o însemnătate politică, ca o demonstrațiune față de întâlnirile principilor statelor slave balcanice (?). Aprôpe întreaga pressă se ocupă de importanța acestei visite și de articolul simpatic și măgulitor al diarului d-lui Goluchowski „*Fremdenblatt*“, în care se laudă atât de mult poziția României între statele peninsulei balcanice.

— Majestățile Lor Regele și Regina României vor pleca peste vre-o două săptămâni la Ragaz, unde vor petrece o lună.

Guvernul nostru este pentru moment reprezentat numai prin trei membri, deoarece ceilalți cinci miniștri, în frunte cu primul ministru au plecat în concediu în străinătate.

— După terminarea conferenței interparlamentare pentru pace, care se va ține la Budapesta, vor sosi în capitală foștii miniștri francezi *Flourens* și *Trarieux*, precum și floromânii marchizul *Pandolfi*, *Gobat*, *Imbriani* etc.

— Las să urmeze acuma o nouă tristețată privitoare la cestiunea națională. Scandalurile provocate de protestanții din vechia Ligă au ajuns la culme, după ce casierul vechiului comitet al Ligei, d-l Periețianu, a cerut prin o adresă intervenția autorităților judecătorești, pentru ca să scotă din localul Ligei (str. Nouă 6) pe membrii comitetului central al Ligei, de sub președinția d-lui Ionel Grădișteanu. Procesul se va pertracta, spre marea durere a tuturor ômenilor de bine, mâne înaintea tribunalului de aici. Despre decurgerea acestui proces vă voi informa. X.

O desculpăre.

(Urmare.)

k) Procedura pusă în curgere din partea congregațiunii comitatense pe baza §-lui 115 al art. de lege XXII, din 1886 nu se pôte sista, de-o parte pentru aceea, pentru-că modalitatea de regulare contemplată acuma va reclama fără îndoelă mai mulți ani până la rezolvirea ei definitivă, și o pauză atât de lungă ar periclita tot mai mult interesele comunelor, cari interese și așa sunt în pericol, ce a împiedecă este chiar datorința municipiului provenitoare din dreptul său de supraveghiere,

— erez de altă parte aceea procedură pusă în lucrare din partea guvernului comitatului și primită și din partea comunelor, ca ocupațiunile să se dea de-oacamată în arendă pe 6 ani posesorilor lor, și ca indivișilor, cari au subscris contractul de arendă pentru trecut să li-se ierte folosul detras dela comuna, pe lângă deobligămintul plățirii unei mici arendi, este într-utru atâta ecuitabilă, dréptă și coréspunșătoare și pentru cei interesați, și simplifică deslegarea legală și dréptă a acestei întrebări pentru toți aceia, cari voesc a evita procesul, încât între astfel de împrejurări nu există nici un motiv pentru sistarea proceselor, apare numai ca un favor dat posesorilor nelegali în detrimentul comunelor și ar resulta subordonarea intereselor generale ale comunelor interesului privat în contra apriatei dispozițiunii a legii, — cu atâta mai puțin există necesitatea sistării proceselor, căci congregațiunea comitatului declară, că încheierea contractelor de arendă nu prejudecă vinderei ocupațiunilor luate în arendă, — ci între marginele posibilității ohiar indivișii, cari au încheiat contracte de arendă sunt de a se preferi în prima lină la vinderea ocupațiunilor.

Municipiul declară mai departe, că intrucât în procesele puse până acuma în curgere pîrși singuri cer ținerea în pendință a procesului, să îndrumă protoșiscalul comitatens ca reprezentantele comunelor actore (pîrșore) a cere împreună cu acestea la judecătoria competentă ținerea proceselor în suspens.

Dôre-ce însă congregațiunea nu abdice dela speranța, că va succede deslegarea acestei întrebări pe cale pacinică — pentru de a da spre acest scop ocaziune nouă, decide, că afară de procesele pregătite până acuma, celelalte procese sunt a ținea în suspens până la 1 Ianuarie 1896 și după acest termen se vor pune în curgere numai contra acelora, cari nu au încheiat cu comuna contract de arendă.

Dela această dispozițiune fac excepțiune acele procese, a căror punere în curgere să hotăresce din partea comunelor.

Acest respiriu însă nu se estinde asupra lucrărilor necesare pentru punerea în curgere a proceselor și asupra dispozițiunilor privitoare la procurarea speselor, pentru-că altmintrelea ar suferi împedecare pașii legali, ce sunt a se lua în cazul espirării fără rezultat a respiriului acordat.

În fine din considerare la acoperirea speselor, ce să pot ivi în urma acestor ocupațiuni, comunele sunt a se îndruma ca să ia aceste spese în preliminarele lor, într-utru cât însă nu ar voi să facă acesta, este de a se provoca Vice-comitele comitatului, ca să dispună luarea lor din oficiu său în preliminariul ordinar său în cel suplinitor.

Acest decis are a se estrada Vicecomitelui cu aceea, ca dispozițiunile lui să le comunice antiștiile comunale și să le publice poporațiunii în modul cel mai estins și coréspunșător și în cercul său propriu de activitate, să ia toate mijlocele pentru de a se face posibilă atât de dorita deslegare pacinică a acestei afaceri.

A notat:

Aurel Issekutz,

vice-notar comitatens.

Pe când la cererea orală expresă din mai multe părți publicăm în traducere română dispozițiunile acestea luate de reprezentanța comitatului nostru Caraș-Severin ca autoritatea politică competentă în afacerea foarte momentuoasă a ocupațiunilor, totde-odată ne ținem de datorință civică a destuci spre liniștire comună în trăsuri generale cuprinsul amintitelor dispozițiuni.

Prin decisul comitatens suscomunicat să intenționează, ca ocupațiunile din izlazurile comunale între marginile condițiunilor cuprinse în punctele a. b. c. d. f. și i. ale desamintitului decis fiă întregi său numai în parte să se lase respective să se predea în proprietatea posesorilor actuali ai ocupațiunilor prin vindare, dêr nici în un cas gratuit, adevă acele ocupațiuni au să fiă rescumpărate pe lângă un preț mo-

derat după împrejurări de câtră ocupanți dela comunele proprietare.

I. Decî în sensul decisiunii citate comitatense comunale înainte de tôte au să constateze prin măsurare, cât de mare este suprafața izlazului comunal și cât din el are să rămână rezervat nu numai pentru present, ci și pentru viitor pe sêma pășunii suficiente a vitelor celor îndreptățiți la usufructul izlazului, deoarece numai în acel cas este permisă vindarea resp. predarea ocupațiunilor în proprietatea ocupanșilor, dêcă după măsurarea izlazului iese la lumină, că comuna respectivă față cu numărul vitelor îndreptățiților la usufructul izlazului are prisosință adevă mai mult izlaz, decăt se recere pentru pășunea vitelor celor îndreptățiți.

Asemenea au de a fi măsurate și conșcrise separat una de a câte una tôte ocupațiunile și despre acelea, cari în conformitate cu dispozițiunile decisului comitatens se pof preda în proprietatea ocupanșilor, au să se compună schițe de plan cu puncturi fixe și au a fi prețuite, pentru-că pe baza acestora la timpul său să se pôtă încheia între comună și ocupanți contracte spre transcrierea proprietății în cartea funduară pe numele foștilor ocupanți.

De sine se înțelege, că vindarea ocupațiunilor are să se pertracteze în ședința reprezentanșilor comunale cu strinsa observare a §§-lor 100 și 113 din legea comunală (Art. de lege XXII. din anul 1886) și că conclusele luate în obiectul acesta au să se subșternă măritului Comitat spre aprobare.

(Va urma.)

Nou abonament

la

GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Iulie 1896 st. v.

s'a deschis nou abonament la care invităm pe toți amicii și sprîjnitorii foșii nôtreci.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șese luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	40 franci
pe șese luni	20 „
pe trei luni	10 „

Abonarea se pôte face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei“.

Convocare.

Membrii „*Despărțământului VIII, Deva*“ al Asociațiunii Transilvane, precum și toți aceia, cari pôtă la inimă mărșul scop al Asociațiunii nôtreci, prin această se invită la *adunarea generală* a Despărțământului, ce se va ține în opidul *Hunedôra*, la 1 August st. nou (diua de s. Ilie proroc) în s. biserică gr. orient., înainte de amêșii la 10 ôre.

Ordinea de ôi: 1) Deschiderea ședinței, prin directorul despărțământului. 2) Raportul actuarului despre activitatea subcomitetului dela ultima adunare generală. 3) Raportul cassarului, despre starea cassei. 4) Alegerea unei comisii pentru conșcrierea membrilor noi și încassarea tacselor restante. 5) Alegerea unei comisii pentru controlarea raportului prezentat de actuar și a socoșilor date de cassar. 6) Cetiirea disertatiunilor insnuate cu 24 de ôre mai înainte la directoral despărțământului. 7) Desbateri asupra propunerilor insnuate, conform regulamentului. 8) Raportul comisiiunilor exmise. 9) Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii, ce se va ține est an la Lugoșu. 10) Statorirea locului pentru ținerea adunării generale pe anul viitor. 11) Dispozițiuni pentru verificarea protocolului.

De va, 12 Iulie n. 1896.

Francisc Hossu Longin, Dionisiu Ardelean, director. actuar.

SCIRI ULTIME.

Paris, 18 Iulie. După „*Gaulois*“, în cercurile politice de aici se vorbesce, că guvernul ar fi primit scire oficială despre *intenția țarului rusesc, de-a visita și Franția*, după ce mai întâi va fi mers la Berlin.

Roma, 18 Iulie. „*Italiano*“ raportază, că împăratul Germaniei *Wilhelm* cu ocaziunea visitei, ce-o va face în curând Reginei Angliei, va căuta să se întâlnească și cu *Faure*, președintele Republicii franceze. Întâlnirea această are de scop a aplana calea pentru realizarea planului, de-a visita și împăratul *Wilhelm* expoziția internațională franceză.

DIVERSE.

Influența bucuriei. Despre renumitul scriitor tragedian din Grecia, *Sophocles*, când era la adênci bătrânețe se dicea, că e nebun. Pentru ca să arate, că nu e nebun, el a scris o drama, cu care a câștigat primul premiu. Atunci, de bucurie, el a murit. *Chilon* din Sparta a murit de bucurie, pentru-că fiul său a eșit învingător în jocurile olimpice. *Marcus Iuventus Thalna*, când se afla înaintea altarului, aducând jertfă de mulțamită, primi din Roma scirea, că deoarece el a cucerit insula Corsica, va intra în Roma ca triumfător; atunci de bucurie a cădat jos și a murit. *Fouquet* muri, fiind-că el a aștit, că Ludovic XIV i-a dat érași libertatea.

Vorbe înțelepte. Ômenilor amicabili încă la nascerea lor le dăruiesce natura cheia pentru inima altuia: *Young*. — Acela e cel mai fericit, fiă împărat ori sârac, care în casa lui are ce-i trebuie: *Goethe*. — Cel ce pe nimeni nu ofensază și totuși are dușman, acela nu pôte fi om de rând: *Schefer*. — Educatorul va deveni un corumpător când își va ține ochii totdeuna deschiși și nu-i va soi închide la timpul său: *Ebers*.

Omul cel mai avut din Formosa, este *Ling-Iyeng*, care are o avere imobilă de 40 milioane taeli (cam 70 milioane fl.). Până acum *Ling-Iyeng* a fost negușător în China, ér acum se află într'o stare critică, deoarece după terminarea răsboiului chino-japones, fiă-care Japones locuitor în Formosa, în decurs de doi ani trebuie să alégă: ori de-a fi cetățen supus Japoniei, ori să lase tot ce are și să-și caute altă țară. *Ling-Iyeng* pe față se erată mare pretin al Japonesilor, dêr în ascuns și el făcea parte dintre conjurații contra Japoniei, care conjurația a și avut ca rezultat răs-côla dela începutul anului acestuia, dêr au fost băuști de guvernul japones și *Ling-Iyeng* s'a refugiat în China. Dêcă *Ling-Iyeng* s'ar reintôrece acuma în Japonia, de sigur n'ar mai trăi.

Cum își cresce împăratul Germaniei feciorii săi? Un american, cu numele *Mr. Bigelov*, care în copilăria a fost bun prietin cu împăratul german, descrie acuma într'o revistă englesă modul, cum împăratul își cresce cei șese feciori ai săi. *Bigelov* vrea să arate, ce puțină putere eserciază împăratul asupra fiilor săi. Odată *Bigelov* îi arată împăratului o luntre, cu care făcuse el o lungă călătorie pe apă. Împăratului într'atâta i-a plăcut luntrea, încât de bucurie dișe: „Care-va dintre fii mei trebuie să fiă lantraș!“ *Bigelov* creșu, că tocmai așa va și fi, dêr s'a înșelat. Împăratăsa când observă că *Bigelov* învășă pe micii prinți manauarea luntrei dișe: — „Ah, acesta e lucru periculos! Eu niciodată nu voi concedea ca fii mei să ședă vre-odată în luntre“. — „Dêr împăratul l-ea conces“... — „Se pôte,“ dișe împăratăsa ridând, „el întru adevăr e împăratul Germaniei, dêr eu sunt împăratăsa fiilor mei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 18 Iulie 1896.

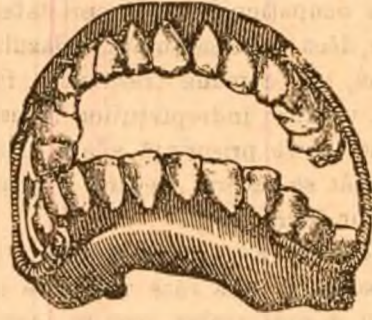
Table with exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and bonds.

Cursul pietei Braşov.

Din 20 Iulie 1896.

Table with market prices for items like Banconote rom., Argint român., and Napoleon-d'or.

Table with exchange rates for Galbeni, Ruble ruseşti, Mărci germane, Lire turcesci, and Soris. fono. Albina.

Dentistul

IOSIF CHIOREAN

din Abrud.

Text describing the dentist's services and location in Abrud.

Publicare de concurs.

Text regarding a public competition for a station or school.

Text regarding a public competition for a station or school.

Text regarding a public competition for a station or school.

Text regarding a public competition for a station or school.

Text regarding a public competition for a station or school.

Text regarding a public competition for a station or school.

Text regarding a public competition for a station or school.

Text regarding a public competition for a station or school.

Anunţuri

(insertiuni şi reclame)

Text regarding advertisements and subscriptions.

Text regarding advertisements and subscriptions.

AVIS!

Text regarding subscription information for the newspaper.

Text regarding subscription information for the newspaper.

Text regarding subscription information for the newspaper.

Text regarding subscription information for the newspaper.

Mensul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1896.

Large table containing train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Ghiroş-Turda, Copşa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraş, Simeria (Pisk)-Hunedóra, Braşov-Zărneşti, Mureş-Ludoş-Bistriţa, Arad-Timişoara, Sibiu-Cisnădie, and Sighişoara-Odorheiu-săcesc.

Nota: Orelle însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadraţi cu linii mai negre însemnă orelle de noapte.